

В. Д. Ярмоліч, студентка 1 курсу факультету КН (*ХНУРЕ, Харків*)

А. В. Сергієва, ст. викладач (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА ТА ЙОГО РОЛЬ У БОРОТБІ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Зазвичай при освітленні проблеми здобуття Україною незалежності згадують саме відомих постатей, які відіграли важливу роль в процесі державотворення, але таким чином забувають про те, що всі роки об'єднувало цих борців. Тому при вивченні історії національної незалежності на особливу увагу заслуговує український прапор, який є обов'язковим атрибутом сучасної держави.

Мета роботи – дослідити основні трансформації українського прапора, його символічне значення та визначити його роль при боротьбі за незалежність України.

Вивченню українського прапора велику увагу приділяє дослідник Андрій Гречило, який розглядав історичні етапи його формування і зміст символічного значення. Також варто згадати науковців з питань геральдики та векселології, а саме: П. Гай-Нижника, Г. Елгеніуса, Е. Кассієрер, О. Кохану, Ю. Лотмана, А. Плахоніну, В. Похльобкіну, К. Свасьяна, Ю. Савчука та інших, які склали основу дослідження історичних аспектів розвитку інституту державних символів України.

Державний Прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів, символ суверенності держави. Щоб дізнатися, звідки виникла ідея поєднання саме синьо-жовтих кольорів, варто звернутися до історії нашої країни. «Про те, що поєднання синьо-жовтих кольорів властиве Україні, свідчить той факт, що Данило Галицький, засновуючи на честь свого сина Лева місто Львів (перша згадка 1256 р.), подарував його жителям герб, на якому зображено золотого лева на синьому тлі. А прапори зазвичай виготовлялися відповідно до, кольорів герба тієї чи іншої землі або країни» [4]. Також ці кольори були зображені на прапорах Руського Воєводства за часів Речі Посполитої.

До козацької доби це були більш поодинокі випадки використання синьо-жовтих прапорів, і тому не можна стверджувати, що вони мають тісний зв'язок із сучасним державним прапором. Козацьке військо на початку не мало визначеного символу і використовувало корогви різних кольорів: сині, жовті, зелені, синьо-жовті, білі. Але головні стяги були червоного або малинового кольору із зображенням архангела Михаїла, які підіймали у ворожий час, адже червоний колір символізує запеклість збройної боротьби та пам'ять про загиблих побратимів. Особливо популярним використання прапорів серед козаків стало в часи національно-визвольної війни. Очевидець штурму козаками м. Гомеля в 1651 р. писав: «О 8 годині рано при зміні варті побачили спершу корогву червону з білим хрестом і білою обвідкою, потім показалася друга, червона корогва, а коло неї – три білі і дві чорні, і дві жовто-блакитні» [2, с. 4]. Вже з XVIII ст. стали виготовляти саме блакитні

полотнища із нанесенням на них золотих чи жовтих хрестів, зображень зброї, небесних світил та святих. Але разом із ліквідацією Запорізької Січі у 1775 році зникають і всі здобутки символіки, яка стає навіть забороненою на територіях, які входили до складу Російської імперії.

Після майже столітнього занепаду в розвитку державної символіки в австро-угорській частині України внаслідок революції з'являється жовто-блакитний український прапор. «Утвердження синьо-жовтого поєднання як українських національних кольорів відбулося у 1848 р. Сталося це під час європейської «весни народів». У червні 1848 року на міській ратуші Львова вперше замайорів жовто-блакитний прапор» [3]. Відтоді це колірне поєднання поширилося з часом і на інші землі країни, особливої актуальності набуло під час Першої світової війни. 22 березня 1918 року Центральна Рада ухвалила Закон про Державний прапор республіки, затвердивши жовто-блакитний прапор символом Української Народної Республіки. Пізніше його було затверджено і в ЗУНР, Підкарпатській Русі та Карпатській Україні. Але український прапор проіснував недовго, бо владу захопили більшовики та Україна була остаточно приєднана до СРСР, і використання жовто-блакитної символіки заборонялося. І звичний нам прапор був замінений на червоний зі схрещеними молотом і серпом, червоною п'ятикутною зіркою, облямованою золотом, і внизу – аббревіатура УРСР. Попри заборони, боротьба за незалежність все одно продовжувалася і в другій половині ХХ ст. спостерігалися спроби піднести блакитно-жовтий прапор. А вже 4 вересня 1991 р., після проголошення незалежності України, національний синьо-жовтий прапор піднято над Верховною Радою України, і 28 січня 1992 року сесія Верховної Ради України прийняла Постанову «Про Державний прапор України».

Отже, український прапор є символом здобуття незалежності, адже він, як і наша держава, на своєму шляху зазнавав утисків, але все одно завдяки народу зміг зберегтися у початковому варіанті, який зараз визнано державним. Також блакитно-жовтий прапор був тим, що об'єднувало народ під час боротьби за незалежність: хоча й України, як окремої держави, не існувало, люди під цим прапором виокремлювали себе з-поміж інших народностей та показували, що вони вважають себе і є українцями.

Література

- а.і.1. Гречило А. Становлення українських національно-державних символів у 1917–1920 роках. *Записки наукового товариства ім. Шевченка*. Львів, 2006.
- а.і.2. Кукса В. В. Історія становлення й утвердження Державного прапора України. *Газета «Київський політехник»*. 2011. Серпень. №25. С. 4
- а.і.3. Синьо-жовтий прапор: від національного до державного: веб-сайт. URL: <https://old.uinp.gov.ua> (дата звернення: 01.11.2021)
- а.і.4. Цікаве з історії Державного прапору України: веб-сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua> (дата звернення: 01.11.2021)